

035.01 Філологія. Українська мова та література). **Наукові інтереси:** методика навчання мови.

Даша Калачик
Наук. керівник – к. філол. н., доц. Богатко В. В.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ. РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ НИХ» У 8 КЛАСІ НУШ

Анотація. У статті обґрунтовано доцільність застосування цифрових технологій під час навчання української мови в 8 класі НУШ. Розглянуто результативність використання платформ LearningApps, Kahoot та Quizlet у процесі опрацювання теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них». Установлено, що інтерактивні завдання позитивно впливають на зацікавленість здобувачів загальної середньої освіти, стимулюють їхню активність і забезпечують глибше розуміння навчального матеріалу.

Ключові слова: цифрові технології, інтерактивні технології, обставина, відокремлення, синтаксис, пунктуація, українська мова, методика навчання .

Abstract. The article substantiates the feasibility of using digital technologies when teaching the Ukrainian language in the 8th grade of the National Secondary School. The effectiveness of using the LearningApps, Kahoot, and Quizlet platforms in the process of working on the topic "Separate circumstances. Punctuation marks for them" is considered. It was established that interactive exercises have a positive effect on students' interest, stimulate their activity, and provide a deeper understanding of the educational material.

Keywords: digital technologies, interactive technologies, circumstance, separation, syntax, punctuation, Ukrainian language, teaching methodology.

Сучасний урок української мови в умовах Нової української школи орієнтується на активне впровадження цифрових технологій, які сприяють підвищенню ефективності освітнього процесу та зацікавленості здобувачів. Їхнє використання допомагає зробити засвоєння матеріалу більш доступним, сприяє розвитку мовних умінь і активізує навчальну діяльність школярів. Особливо доречним є застосування цифрових ресурсів під час опрацювання тем, що вимагають не лише теоретичних знань, а й систематичного тренування, зокрема теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них» у 8 класі.

Питання впровадження цифрових технологій у навчанні української мови активно розробляють сучасні українські лінгводидакти, які наголошують на необхідності поєднання традиційних методів із цифровими інструментами для формування ключових компетентностей здобувачів середньої освіти НУШ. У контексті загальної цифровізації освіти важливими є праці О. Пометун та О. Савченко, які в межах концепції НУШ обґрунтовують роль інтерактивних технологій у формуванні компетентнісного підходу. Зокрема О. Пометун зазначає, що інтерактивні та цифрові технології створюють умови для активного залучення учнів до опрацювання складних мовних явищ, зокрема синтаксичних конструкцій [6, с. 45], тоді як О. Савченко акцентує на необхідності використання цифрових ресурсів для підтримки індивідуальної освітньої траєкторії та формування ключових компетентностей учнів НУШ [7 с. 62–64]. Їхні методичні рекомендації створюють підґрунтя для впровадження цифрових інструментів у вивчення теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них» у 8 класі.

М. Пентилюк у своїх працях зосереджує увагу на важливості використання інтерактивних платформ для опрацювання складних синтаксичних тем, зокрема відокремлених членів речення. Авторка наголошує, що під час

вивчення відокремлених членів речення доцільно застосовувати вправи з поетапним аналізом структури речення, які можуть бути реалізовані й у цифровому форматі [5, с. 212].

О. Горошкіна у посібнику «Методика навчання української мови в основній школі» акцентує на доцільності застосування мультимедійних ресурсів для розвитку аналітичного мислення під час вивчення синтаксису. Вона зауважує, що мультимедійні засоби сприяють кращому розумінню синтаксичних зв'язків завдяки візуалізації та інтерактивності [2, с. 134].

Н. Голуб та О. Караман у підручнику «Методика навчання української мови в закладах загальної середньої освіти» розглядають цифрові інструменти як засіб підвищення мотивації здобувачів середньої освіти і пропонують методичні прийоми роботи з інтерактивними вправами під час опрацювання відокремлених обставин та інших синтаксичних конструкцій [1, с. 154–156].

Т. Симоненко доводить, що цифрові тренажери та онлайн-платформи підвищують точність виконання граматичних завдань і дозволяють здобувачам середньої освіти самостійно контролювати власний прогрес [8, с. 27].

Г. Ткачук зазначає, що ефективне опрацювання відокремлених обставин потребує поєднання теоретичного пояснення з практичними завданнями різних типів, включно з інтерактивними [9, с. 27].

Мета статті – обґрунтувати методичні засади та розробити ефективну модель використання цифрових ресурсів у процесі вивчення теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них» у 8 класі НУШ, спрямовану на підвищення навчальної мотивації, розвиток граматичної та цифрової компетентностей здобувачів, формування вміння аналізувати синтаксичні конструкції за допомогою інтерактивних технологій.

Для реалізації поставленої мети визначено такі завдання:

1.З'ясувати можливості інтерактивних онлайн-ресурсів у формуванні мовної компетентності здобувачів загальної середньої освіти.

2.Проаналізувати доцільність і результативність використання вправ під час опрацювання зазначеної теми.

У сучасному освітньому просторі володіння цифровими технологіями є важливою складовою загальної культури особистості. Саме тому їхнє використання в навчанні виступає не лише засобом підвищення якості знань, а й необхідною умовою підготовки учнів до життя в інформаційному суспільстві. Інтерактивні онлайн-інструменти дають змогу урізноманітнити урок, врахувати індивідуальні особливості здобувачів та забезпечити активну участь кожного з них. Використання таких ресурсів сприяє підвищенню інтересу до навчання, формуванню практичних умінь і розвитку ключових компетентностей, що відповідає сучасним освітнім вимогам.

Прикладом ефективного застосування цифрових технологій є використання платформи *LearningApps*. За її допомогою можна створювати різноманітні інтерактивні вправи. Під час вивчення теми про відокремлені обставини ми створили завдання, у яких здобувачі визначають обставини в реченнях, правильно розставляють розділові знаки або співвідносять приклади з відповідними правилами. Такі вправи сприяють глибшому розумінню матеріалу, оскільки поєднують теорію з практикою та активною діяльністю здобувачів (Рис. 1).

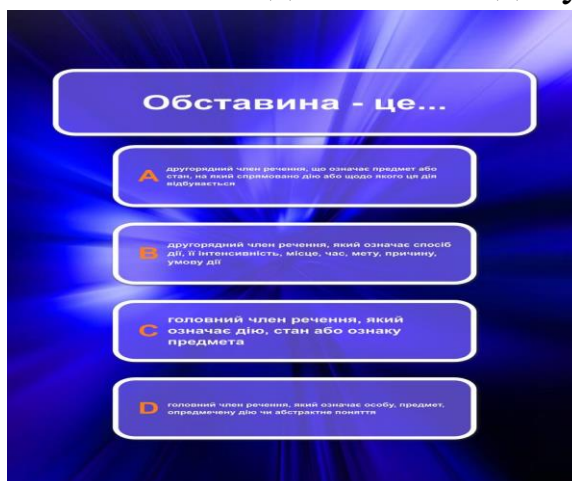
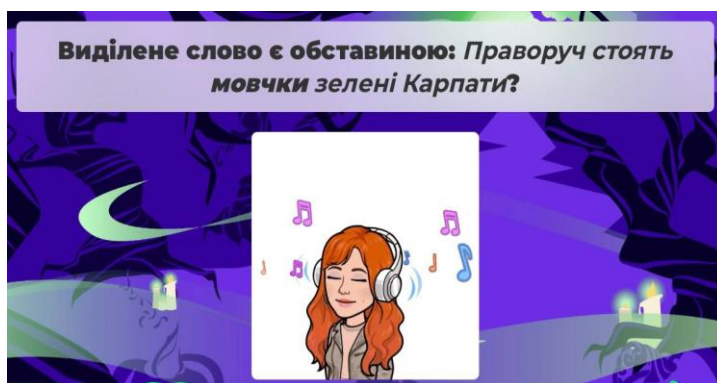


Рис. 1. Вправа «Обставини без помилок»

У межах використання платформи *Kahoot* було створено інтерактивну вправу у форматі тестової гри, де здобувачам було запропоновано речення з виділеними словами або словосполученнями. Завдання полягало в тому, щоб визначити, чи є виділений елемент обставиною, чи він виконує іншу синтаксичну роль. Здобувачі загальної середньої освіти

аналізують зміст речення, встановлюють його структуру та обирають правильний варіант відповіді. Такий вид роботи сприяє формуванню вміння розпізнавати відокремлені обставини, розвиває уважність та закріплює теоретичні знання через практичну діяльність у ігровому форматі (Рис. 2).

Рис. 2.



Інтерактивна вправа «Мовний вибір»

У процесі вивчення теми «Відокремлені обставини» ми створили навчальні картки (*Flashcards*) на платформі *Quizlet* (Рис. 3). Створені картки містили ключові теоретичні положення теми, зокрема структурні ознаки відокремлених обставин, типові мовні маркери, правила пунктуації, а також приклади для аналізу. Для прикладу, одна з карток містила формулювання: «*Виражається одиничним дієприслівником, дієприслівниковим зворотом, уточненням*», що допомагає здобувачам швидко ідентифікувати граматичну природу відокремленої обставини та співвіднести її з відповідним правилом.

Можемо зауважити, що формат *Flashcards* виявився особливо ефективним у роботі з восьмикласниками, оскільки забезпечує візуальну компактність і чіткість подання матеріалу, підтримує ігровий елемент, що підвищує мотивацію, а також легко інтегрується в середовище НУШ (Google Classroom, LearningApps, Quizlet тощо).

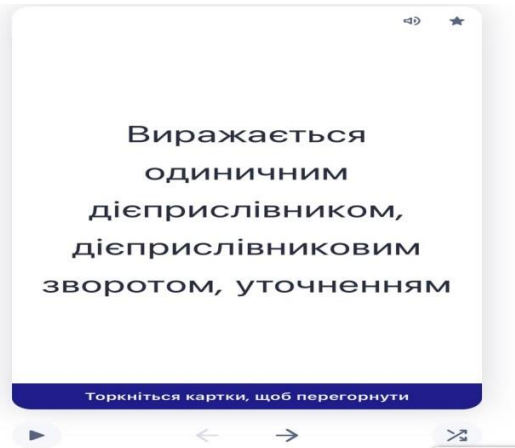


Рис. 3. Картки на платформі Quizlet

У межах вивчення теми «Відокремлені обставини» ми створили інтелектуальний формат поетапного засвоєння матеріалу (*Learn*), у якому система автоматично добирає завдання різного типу й складності, поступово ускладнюючи їх залежно від успішності здобувача. Такий алгоритм аналізує відповіді, визначає рівень засвоєння кожного поняття та повторює ті картки, які викликали труднощі. Такий підхід забезпечує індивідуалізацію навчання та сприяє формуванню стійких граматичних умінь.

Режим *Learn* дозволяє здобувачам розпізнавати відокремлені обставини в контексті речення, працюючи з прикладами різних типів; перевіряти розуміння правил пунктуації, виконуючи завдання на вибір правильної відповіді; поступово переходити від простих завдань до складніших, що відповідає принципам компетентнісного навчання НУШ. У цьому режимі здобувач бачить приклади речень з відокремленими обставинами «Мар'яна, зітхнувши, вийшла» або «Ми йдемо зранку, о сьомій», після чого має обрати

правильне пояснення або правило. Такий формат поєднує контекстуальне навчання з автоматизованим тренуванням, що значно підвищує якість засвоєння синтаксичних конструкцій (Рис. 4).

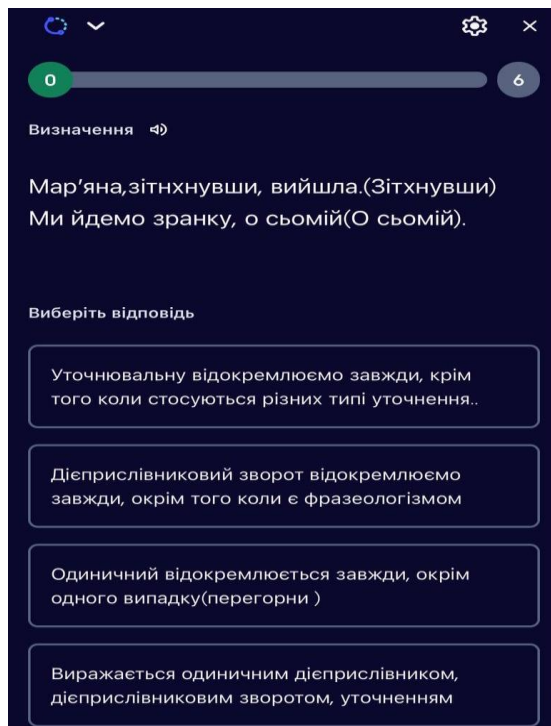


Рис. 4. Режим заучування на платформі Quizlet

Ще одним ефективним цифровим інструментом, який ми застосовували під час опрацювання теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них», є режим тестових завдань із вибором правильної відповіді (*Multiple Choice*). У цьому форматі здобувачам пропонують приклади речень, у яких потрібно визначити відокремлену обставину або її тип (Рис. 5). Наприклад, здобувач бачить речення на кшталт: «Мар'яна, зітхнувши, вийшла» або «Ми йдемо зранку, о сьомій», а нижче – кілька варіантів відповідей, що містять різні правила (про дієприслівниковий зворот, уточнювальні обставини, одиничні дієприслівники). Завдання полягало в тому, щоб обрати правильне пояснення або правило, яке відповідає виділеному фрагментові.

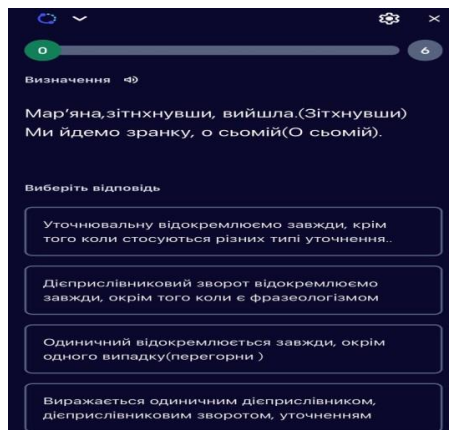


Рис. 5. Тест на платформі Quizlet

Таким чином, тестовий режим Quizlet виступає не лише засобом контролю, а й повноцінним освітнім інструментом, який поєднує тренування, повторення, самоперевірку, що повністю відповідає вимогам компетентнісного навчання НУШ.

Застосування цифрових технологій у процесі вивчення теми «Відокремлені обставини. Розділові знаки при них» у 8 класі НУШ довело свою ефективність як інструмент підвищення навчальної мотивації, розвитку граматичної компетенції та формування в здобувачів умінь працювати з інформацією в інтерактивному середовищі. Використання платформ Quizlet, електронних карток, адаптивних режимів *Learn* і тестових завдань забезпечило індивідуалізацію навчання, поетапне засвоєння матеріалу та можливість оперативного зворотного зв'язку. Цифрові інструменти сприяли глибшому розумінню синтаксичних конструкцій, підвищили якість виконання пунктуаційних завдань і створили умови для реалізації компетентнісного підходу, що відповідає вимогам НУШ.

Література

1. Голуб Н. Б., Караман С. О. Методика навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Київ : Літера ЛТД, 2020. 368 с.
2. Горошкіна О. М. Методика навчання української мови в основній школі. Київ : Академія, 2019. 256 с.

3. Караман О. В. Синтаксис сучасної української мови: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 312 с.

4. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.

5. Пентиліук М. І. Методика навчання української мови в школі. Київ : Ленвіт, 2011. 400 с.

6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.

7. Савченко О. Я. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД, 2018. 208 с.

8. Симоненко Т. В. Формування граматичної компетентності учнів основної школи засобами цифрових технологій. *Українська мова і література в школі*. 2021. № 3. С. 12–18.

9. Ткачук Г. В. Відокремлені члени речення в шкільному курсі української мови: методичні аспекти. *Українська мова і література в школі*. 2019. № 5. С. 25–30.

Калачик Даша Анатоліївна – здобувачка СВО бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 035.01 Філологія. Українська мова та література). **Наукові інтереси:** методичні інновації сучасного уроку української мови.